

## STRESZCZENIE

Zagadnieniem prezentowanym w niniejszej pracy doktorskiej jest kryzys tożsamości macierzyńskiej w kontekście fazy pustego gniazda. Podejmowane w jej ramach badania jakościowe osadzone zostały w paradygmacie konstruktywistyczno-interpretacyjnym, w podejściu zgodnym z myślą fenomenologiczno-hermeneutyczną. Wykorzystując technikę wywiadu częściowo ustrukturyzowanego i porządkując zgromadzony materiał za pomocą Interpretacyjnej Analizy Fenomenologicznej, odpowiadam na pytania badawcze na podstawie rozmów z 18 matkami dorosłych dzieci.

Rozprawa składa się ze Wstępu, pięciu rozdziałów, Zakończenia oraz bibliografii. Pierwszy rozdział pracy obejmuje omówienie zagadnienia macierzyństwa w kontekście społecznym i jednostkowym. Przedstawiam w nim propozycje rozumienia matczynej roli na przestrzeni minionych wieków i współcześnie. Odnoszę się do kulturowo-społecznych aspektów macierzyństwa, które współbrzmia z indywidualistycznym pojmowaniem rodzicielskiej funkcji przez kobiety realizujące swoją płciowość poprzez wychowanie potomstwa. Drugi rozdział dotyczy tematyki kryzysu tożsamości, będącego odpowiedzią na okoliczności życiowego momentu zwrotnego. Doświadczając wydarzeń naruszających porządek codziennej egzystencji, człowiek mierzy się zazwyczaj z zaproszeniem do redefinicji uznawanych dotychczasowo prawd o sobie i swoim otoczeniu. Podejmując pracę mentalną nad odnalezieniem ładu w nowo powstałej rzeczywistości, ma szansę przebudować swoją tożsamość osobową dzięki wykorzystaniu potencjału uczenia się biograficznego. Wyprowadzka z domu rodzinnego dorosłych dzieci jest w tym kontekście rozumiana jako płaszczyzna zmiany w zakresie przeżywania przez kobietę swojego macierzyństwa. W takiej chwili matka ma szansę przeżyć kryzys, który doprowadzi ją do zdefiniowania na nowo swojej sytuacji w relacji z potomstwem, a także zdobycia doświadczenia i wiedzy, która wzbogaci jej całonocny rozwój. Ten zwrotny moment macierzyństwa staje się zatem przestrzenią uczenia się kobiet. Trzeci rozdział zawiera opis metodologicznych podstaw badań własnych. W czwartym z kolei prezentuję wyodrębnione z narracji kategorie macierzyńskich tożsamości oraz przedstawiam rozpoznane w opowieściach sposoby przeżywania kryzysu fazy pustego gniazda. Piąty rozdział obejmuje omówienie społeczno-kulturowych i andragogicznych kontekstów fazy pustego gniazda, które obecne były w wypowiedziach moich rozmówczyń. Rozprawę domyka Zakończenie, w którym dzielę się refleksjami badawczymi i syntetycznie podsumowuję podjęte badania.

Problematyka, którą podejmuję w ramach dysertacji, ma szczególne znaczenie w naukach społecznych, a zwłaszcza w pedagogice, dla której obszar całonocowego uczenia się jednostek stanowi główny przedmiot zainteresowania. Dostrzegalna jest luka badawcza w zakresie pogłębienia tematyki doświadczeń macierzyństwa fazy pustego gniazda, którą staram się uzupełnić niniejszą rozprawą.

Słowa kluczowe: tożsamość, macierzyństwo, puste gniazdo, kobiecość, matki dorosłych dzieci, narracje, uczenie się biograficzne